

Asia: VN/1984/2019

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä: Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus

Vapaaehtoisuuden puutteeseen perustuva sääntely

Mitä mieltä olette ehdotuksesta säätää raiskauksen ja muiden seksuaalirikosten keskeiseksi tunnusmerkistökijäksi vapaaehtoisuuden puute ehdotuksen mukaisesti?

-

Mitä mieltä olette ehdotetuista säännöksistä, jotka koskevat tilanteita, joissa teon kohteella ei ole mahdollisuutta muodostaa tai ilmaista tahtoaan (rikoslain 20 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohta ja 3 §:n 2 momentin 2 kohta)?

-

Muut aikuisiin kohdistuvat seksuaalirikokset

Mitä mieltä olette ehdotetusta seksuaalisen kajoamisen törkeän tekemuodon säätämisestä?

-

Mitä mieltä olette ehdotetusta seksuaalista hyväksikäyttöä koskevasta säännöksestä?

-

Mitä mieltä olette seksuaalista ahdistelua koskevan säännöksen soveltamisalan ehdotetusta laajennuksesta?

-

Mitä mieltä olette ehdotetusta seksuaalisen kuvan luvaton levittämistä koskevasta säännöksestä?

-

Mitä mieltä olette sukupuoliyhteyden määritelmän ehdotetusta laajentamisesta?

-

Muita aikuisiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin liittyviä huomioita?

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta koskevasta työryhmämietinnöstä (VN/1984/2019). Ulkoministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa. Lausunnossaan ulkoministeriö tarkastelee seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta koskevaa työryhmämietintöä Suomen ihmisoikeusvelvoitteiden näkökulmasta.

Kuten mietinnössä on todettu, Suomea sitovat erilaiset kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet, jotka sisältävät säännöksiä valtioiden velvollisuuksista erilaisten oikeushyvien, kuten seksuaalisen itsemääräämisoikeuden ja ruumiillisen koskemattomuuden loukkauksilta. Keskeisimpinä kansainvälisinä ihmisoikeusvelvoitteina mietinnössä mainitaan muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimus (yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi SopS 18 ja 19/1990) sekä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehty Euroopan neuvoston yleissopimus (SopS 52 ja 53/2015; Istanbulin sopimus). Lisäksi mietinnössä mainitaan muun muassa kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus, SopS 67 ja 68/1986; CEDAW-sopimus).

Mietinnössä selostetaan myös tarkemmin asian kannalta merkityksellisiä Istanbulin sopimuksen määräyksiä (36 artikla) sekä Euroopan ihmisoikeussopimusta soveltavan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asian kannalta merkityksellistä oikeuskäytäntöä. Mietinnössä selostetaan eri kohdissa myös erityisesti naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan asiantuntijaryhmän (GREVIO) ja myös naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean (CEDAW-komitea) käytäntöä. GREVION raportissaan (ks. alla) antamat suositukset on mietinnössä huomioitu jo asian taustassa (1.1).

Ulkoministeriö pitää tätä erittäin tärkeänä. Ulkoministeriö kiinnittää huomioita siihen, että pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma sisältää nyt käsillä olevan asian lisäksi useita toimenpiteitä naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Lisäksi hallitusohjelman mukaan kansainvälisten ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanoa on edistettävä ja vahvistettava, mukaan lukien erityisesti Istanbulin sopimus. Lisäksi, kuten mietinnössä todetaan, perustuslain 22 § velvoittaa julkisen vallan turvaamaan perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen (2.5.1, s. 62). Ihmisoikeussopimuksissa turvatut oikeudet muodostavat perustuslaissa turvattujen oikeuksien sellaisen minimitason, josta ei voida kansallisesti poiketa. Kuten perustuslain tarkastamiskomitean mietinnössä on korostettu, on pääsääntöinen lähtökohta kotimaisen järjestelmän ja ihmisoikeussopimusten välisessä suhteessa se, että kotimaisen järjestelmän tulee olla ihmisoikeusnormistoon nähden ensisijainen sekä suojatasoltaan korkeampi (OMML 9/2010, s.127).

Erytisen tärkeää on huomata myös, että seksuaalinen väkivalta on naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan muoto ja nyt käsiteltävänä oleva uudistus on merkittävä toimenpide naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumiseksi.

Ulkoministeriö toteaa tässä yhteydessä lisäksi, että mietinnössä tarkoitettut väkivallan muodot ovat monelta osin vakavia väkivallan muotoja, jotka loukkaavat vakavasti naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksia ja estävät olennaisesti naisten ja miesten välisen tasa-arvon saavuttamista, kuten Istanbulin sopimuksen johdannossa todetaan. Istanbulin sopimuksen 1 artiklan 1.b kohdan mukaan sopimuksen tavoitteena on edistää kaikkien naisten syrjinnän muotojen poistamista sekä naisten ja miesten välistä tosiasiallista tasa-arvoa, myös voimaannuttamalla naisia. Sopimus sisältää myös aineellisia tasa-arvon edistämistä koskevia määräyksiä erityisesti artikloissa 4 ja 6 sekä 14 ja 15. Vastaavasti, kuten niin ikään Istanbulin sopimuksen johdannossa todetaan, sukupuolten välisen tasa-arvon toteuttaminen sekä oikeudellisesti että tosiasiallisesti on keskeinen osa naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemistä. Naisten ja miesten välisen tasa-arvon takaaminen ja edistäminen sekä sukupuoleen perustuvan syrjinnän kieltäminen on myös muihin Suomessa voimassa oleviin ihmisoikeussopimuksiin, erityisesti CEDAW-sopimukseen, perustuva velvoite. Ulkoministeriö katsoo, että edellä mainittu tulisi huomioida asianmukaisesti ja erityisesti esityksen vaikutuksia koskevassa kohdassa 4.2.

Mietinnössä todetaan lisäksi, että Istanbulin sopimus on pantu Suomessa täytäntöön hallituksen esityksellä 155/2014 vp. Ulkoministeriö katsoo, että kirjaus on epäselvä, sillä hallituksen esitys koskee Istanbulin sopimuksen voimaansaattamista (hallituksen esitys eduskunnalle naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksymisestä sekä laeiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, rikoslain 1 luvun 11 §:n muuttamisesta ja ulkomaalaislain 54 §:n muuttamisesta) vuonna 2014, ja sitä olisi aiheellista tarkentaa seuraavat seikat huomioiden.

Istanbulin sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat saatettu Suomessa voimaan lailla (373/2015). Muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat asetuksena voimassa (770/2015). Istanbulin sopimus on tullut Suomen osalta voimaan 1.8.2015.

Suomi on Istanbulin sopimuksessa sitoutunut panemaan sopimuksen määräykset täytäntöön. Valtioneuvoston asetuksella (1008/2016) perustettu naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta (NAPE), joka on Istanbulin sopimuksen 10 artiklassa tarkoitettun yhteensovittamiselin. Sen tehtävänä on sopimuksen mukaan vastata sellaisten toimintaperiaatteiden ja toimien yhteensovittamisesta, täytäntöönpanosta, seurannasta ja arvioinnista, jotka on tarkoitettu sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien väkivallan muotojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. NAPE on laatinut Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman 2018–2021 (<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160401>).

Istanbulin sopimuksella on perustettu erityinen seurantajärjestelmä, jotta yleissopimuksen osapuolet panisivat sen määräykset tehokkaasti täytäntöön (1 artiklan 2 kohta). Seurantajärjestelmä koostuu paitsi GREVIOsta, myös osapuolten komiteasta. GREVION tehtävänä on seurata, miten osapuolet panevat täytäntöön sopimusta, ja osapuolten komitea voi antaa kulloinkin kyseessä olevalle osapuolelle GREVION raportin perusteella suosituksia (66 artikla). Kuten mietinnössä on todettu, GREVIO julkaisi 2.9.2019 ensimmäisen Suomea koskevan raporttinsa, jossa arvioidaan

Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoa Suomessa (GREVIO/Inf(2019)9). Ulkoministeriö toteaa, että GREVION Suomea koskeva raportti on toimitettu osapuolten komitealle, joka on antanut Suomelle suosituksen GREVION raportissaan antamien näkemysten täytäntöönpanemiseksi (IC-CP/Inf(2020)3). GREVION raportti suosituksineen sekä osapuolten komitean suositus on otettu huomioon NAPEn työssä sekä toimintasuunnitelman täytäntöönpanossa.

Mietinnössä on selostettu asian kannalta erityisen merkityksellisen Istanbulin sopimuksen 36 artiklan osalta sopimuksen selitysmuistiossa sanottua sekä myös GREVION Suomelle ko. artiklan osalta antamia suosituksia. Ulkoministeriö pitää tätä edellä sopimuksen täytäntöönpanosta ja sen seurannasta sanottu huomioiden erittäin tärkeänä.

Ulkoministeriön näkemyksen mukaan mietinnössä on tältä osin kuitenkin epätarkkuutta ja olisi tarkoituksenmukaista avata sekä selitysmuistion sisältöä että GREVION raportissaan sanomaa vieläkin yksityiskohtaisemmin. GREVION raportissa tuodaan esiin GREVION näkemys siitä, miltä osin Suomen voimassa oleva lainsäädäntö on sen mielestä ongelmallinen. Selitysmuistiossa puolestaan selostetaan pitkälti 36 artiklan taustoja ja merkityksiä erityisesti suostumuksen osalta. Eri sääntelyvaihtoehtojen asianmukaisuutta olisi näin helpompi arvioida erityisesti Istanbulin sopimuksesta seuraavien velvoitteiden valossa.

Ulkoministeriö kiinnittää tässä yhteydessä huomioita myös GREVION Ruotsia koskevaan raporttiin (GREVIO/Inf(2018)15; <https://rm.coe.int/grevio-inf-2018-15-eng-final/168091e686>), jossa GREVIO on arvioinut Ruotsin lainsäädäntöä, joskin todeten, ettei lainsäädännön soveltamiskäytäntöä ole vielä voitu arvioida. Muista mietinnössä vertailuista maista GREVIO on arvioinut muun muassa Belgian ja Tanskan täytäntöönpanotoimia (<https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/country-monitoring-work>).

CEDAW-sopimuksen osalta ulkoministeriö toteaa, että mietinnössä on selostettu asian kannalta keskeisiä CEDAW-sopimuksen määräyksiä sekä CEDAW-komitean käytäntöä, myös Suomen osalta, jokseenkin riittävästi. Ulkoministeriö haluaa korostaa, että myös CEDAW-sopimuksen nojalla on täysin selvää, että sukupuolistunut väkivalta on syrjinnän muoto, joka vakavasti estää naisten mahdollisuutta nauttia oikeuksista ja vapauksista yhdenvertaisesti miesten kanssa (ks. muun muassa yleissuositus nro 19 naisiin kohdistuvasta väkivallasta) ja velvoittaa Suomea ehkäisemään ja torjumaan tällaista väkivaltaa.

Lopuksi ulkoministeriö toteaa, että sikäli kun asiassa on kysymys rajanvedosta ihmiskaupan ja parituksen välillä tai muutoin ihmiskauppaan liittyvistä kysymyksistä on asiassa merkityksellinen ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta tehty Euroopan neuvoston yleissopimus (SopS 43 ja 44/2012) sekä sen tulkintakäytäntö. Yleissopimuksen osapuolten komitea antoi 18.10.2019 Suomelle viimeisimmän suosituksen (CP/Rec(2019)05) yleissopimuksen täytäntöönpanosta. Suositus perustuu ihmiskaupan vastaisen toiminnan asiantuntijaryhmän (GRETA) toiseen Suomea koskevaan raporttiin yleissopimuksen täytäntöönpanosta Suomessa (GRETA(2019)06).

Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset

Mitä mieltä olette ehdotuksesta säätää lapsiin kohdistuvia tekoja koskevat säännökset omaksi kokonaisuudekseen?

-

Mitä mieltä olette lapsenraiskausta koskevasta säännöksestä?

-

Mitä mieltä olette seksuaalista kajoamista lapseen koskevasta säännöksestä?

-

Mitä mieltä olette sukupuoliyhteyksien ja seksuaalisten tekojen säätämisestä rangaistavaksi sellaisenaan lapsenraiskauksena tai seksuaalisena kajoamisena lapseen, kun ne kohdistuvat alle 12-vuotiaaseen lapseen?

-

Mitä mieltä olette muutoksista paritusta koskevaan sääntelyyn?

-

Mitä mieltä olette muutoksista lasta seksuaalisesti esittäviä kuvia koskevaan sääntelyyn?

-

Muita lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin liittyviä huomioita?

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta koskevasta työryhmämietinnöstä (VN/1984/2019). Ulkoministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa. Lausunnossaan ulkoministeriö tarkastelee seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta koskevaa työryhmämietintöä Suomen ihmisoikeusvelvoitteiden näkökulmasta.

Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus lapsen oikeuksista tuli Suomen osalta voimaan 20.7.1991 (SopS 59 ja 60/1991) ja sen valinnainen pöytäkirja lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta (SopS 40 ja 41/2012) 1.7.2012.

Yleissopimuksen 1 artiklan mukaan kaikki alle 18-vuotiaat henkilöt ovat lapsia, ellei lapseen soveltuvan kansallisen lainsäädännön mukaan täysi-ikäisyyttä saavuteta aikaisemmin. 41 artiklan mukaan mikään yleissopimuksessa ei vaikuta sopimusvaltion lainsäädännössä oleviin määräyksiin, jotka edistävät paremmin lapsen oikeuksien toteutumista.

Yleissopimuksen keskeisinä periaatteina on lapsen oikeus syrjimättömyyteen, elämään ja kehittymiseen, lapsen edun ensisijaisuuden huomioiminen kaikissa lasta koskevissa toimissa ja lapsen oikeus tulla kuulluksi häntä koskevissa asioissa.

Yleissopimuksen tavoitteena on suojata lapsen oikeuksia, kuten oikeutta kansalaisuuteen, opetukseen, ja terveydenhoitoon. Sopimus velvoittaa suojaamaan lasta seksuaaliselta ja muulta hyväksikäytöltä sekä turvaamaan lapsen aseman oikeudenkäynnissä.

Yleissopimuksen ja sen valinnaisten pöytäkirjojen täytäntöönpanon valvonta kuuluu yleissopimuksella perustetulle lapsen oikeuksien komitealle. Sopimusvaltioilla on velvoite antaa komitealle määräajoin raportti yleissopimuksen täytäntöönpanosta. Suomen yhdistetty 5. ja 6. määräaikaisraportti lapsen oikeuksien yleissopimuksen täytäntöönpanosta (ml. lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin tehty valinnainen pöytäkirja) annettiin heinäkuussa 2019. Suomen 1. raportti YK:n lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta tehdyn lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan täytäntöönpanosta annettiin kesäkuussa 2020.

YK:n lapsen oikeuksien komitea piti Suomen neljännen määräaikaisraportin johdosta vuonna 2011 hyväksytyissä loppupäätelmissään (CRC/C/FIN/CO/4) myönteisenä tietoja siitä, että lastensuojelulakiin (2007) sisältyy periaate lapsen edun huomioon ottamisesta arvioitaessa hänen tarvettaan lastensuojelutoimiin. Komitea piti kuitenkin valitettavana, ettei Suomen muussa lainsäädännössä viitata kattavasti lapsen etuun ja ettei periaatetta riittävästi ymmärretä tai oteta huomioon lapsia koskevassa päätöksenteossa ja kehotti Suomea tehostamaan pyrkimyksiään varmistukseen, että lapsen edun periaate otetaan asianmukaisesti huomioon kaikissa lainsäädäntö-, hallinto- ja oikeudenkäyntimenettelyissä sekä kaikissa lapsia koskevissa ja lapsiin vaikuttavissa toimintapolitiikoissa, ohjelmissa ja hankkeissa ja että sitä sovelletaan niissä johdonmukaisesti. Myös kaikkien tuomioistuinten ja hallintoviranomaisten tulisi perustaa tuomioidensa ja päätöstensä oikeudelliset perustelut tähän periaatteeseen.

Komitea suositteli edelleen, että Suomi poistaa ikärajat kansallisesta lainsäädännöstään ja varmistaa, että kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia kuullaan asianmukaisesti, heidän kehitystasonsa huomioon ottaen, heitä koskevissa oikeudenkäynti ja hallintomenettelyissä, myös huostaanottotapauksissa. Lapsia olisi kuultava lapsiystävällisesti, ottaen huomioon lapsen edun periaate. Lasten, myös vammaisten lasten, mielipiteille olisi annettava asianmukainen paino lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Tähän voi sisältyä muun muassa lapsen kuuleminen luottamuksellisesti avoimen oikeussalin sijaan sekä video-/äänitallennuslaitteiden käyttö. Tältä osin komitea kiinnittää sopimusvaltion huomiota yleiskommenttiinsa no. 12 (CRC/C/GC/12), joka koskee lapsen oikeutta tulla kuulluksi.

Komitea suositteli edelleen, että Suomi selvittää lasten hyväksikäytön ja laiminlyömisien eri muotojen esiintymistä ja yleisyyttä sekä valtion politiikkaa näiden ilmiöiden estämiseksi ottaen

huomioon komitean yleiskommentin no. 13 (2011), joka koskee lapsen oikeutta elää vapaana kaikista väkivallan muodoista (CRC/C/GC/13).

Komitea suositteli myös, että Suomi selvittää digitaalisessa mediassa, erityisesti Internetissä, tapahtuvan seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen ahdistelun esiintyvyyttä ja vahvistaa keinoja selvittää rikoksia ja rankaista rikosentekijöitä sekä vahvistaa tarvittavat oikeudelliset, hallinnolliset ja poliittiset toimet digitaalisessa mediassa esiintyvän väkivallan torjumiseksi. Lisäksi komitea suositteli, että Suomi myöntää riittävät resurssit erityisesti Internetissä tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi ja parantaa hallituksen toimia ja koordinoitua tällä alalla sekä varmistaa, että ohjelmat ja toimintapolitiikat, joilla ehkäistään lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja tuetaan hyväksikäytön uhrien toipumista ja paluuta jokapäiväiseen elämään vastaavat Tukholmassa, Yokohamassa ja Rio de Janeirossa vuosina 1996, 2001 ja 2008 pidettyjen kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaa lasten seksuaalista hyväksikäyttöä käsitelleiden maailmankokousten loppuasiakirjoja.

Lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan tehty Euroopan neuvoston yleissopimus (Lanzaroten sopimus; SopS 87 ja 88/2011) tuli Suomen osalta voimaan 1.10.2011. Sopimuksen tavoitteena on lapsiin kohdistuvan seksuaalisen riiston ja seksuaalisen hyväksikäytön ehkäiseminen ja torjuminen, seksuaalisen riiston ja seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi joutuneiden lapsiuhrien oikeuksien suojeleminen sekä kansallisen ja kansainvälisen yhteistoiminnan edistäminen lasten seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan. Sopimuksessa lapsella tarkoitetaan jokaista alle 18-vuotiasta henkilöä.

Ulkoministeriö pitää myönteisenä sitä, että mietinnössä huomioidaan lapsen heikompi asema suhteessa aikuiseen. Ulkoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että mietinnössä sanalla lapsi tarkoitetaan eri rikosnimikkeiden osalta eri ikäistä henkilöä.

Ulkoministeriö korostaa, että kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa lapsella tarkoitetaan alle 18-vuotiasta henkilöä. Ulkoministeriö kiinnittää tältä osin huomiota myös YK:n lapsen oikeuksien yleiskommentteihin nro 13 lapsen oikeudesta olla joutumatta minkäänlaisen väkivallan kohteeksi (CRC/C/GC/13), nro 20 lapsen oikeuksien täytäntöönpanosta nuoruusiässä (CRC/C/GC/20) ja nro 24 lapsen oikeuksista rikosoikeusjärjestelmässä (CRC/C/GC/24) sekä YK:n naisten oikeuksien komitean ja lapsen oikeuksien yhteiseen yleiskommenttiin nro 18 haitallisista käytännöistä (CEDAW/C/GC/31 – CRC/C/GC/18).

Lopuksi ulkoministeriö kiinnittää huomioita siihen, että myös GREVIO on Suomea koskevassaan raportissa kiinnittänyt huomiota lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksiin (para. 166).

Rangaistukset

Mitä mieltä olette ehdotetuista rangaistusasteikoista?

-

Muut huomiot

Huomioita esityksen arvioituihin vaikutuksiin liittyen?

-

Huomioita muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin liittyen?

-

Muita huomiota liittyen esitettyihin lakiehdotuksiin?

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta koskevasta työryhmämietinnöstä (VN/1984/2019). Ulkoministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Lausunnossaan ulkoministeriö tarkastelee seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta koskevaa työryhmämietintöä Suomen ihmisoikeusvelvoitteiden näkökulmasta.

Ulkoministeriö kiinnittää huomiota luvussa 2.5 Nykytilan arvioinnista kansainvälisiä velvoitteita ja suosituksia käsittelevään kappaleeseen ja haluaa tarkentaa siinä esitettyä.

Suomea velvoittavien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanoa valvovat itsenäiset ja riippumattomat sopimusvalvontaelimet, joille osapuolten tulee raportoida määräajoin sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanosta. Sopimusvalvontaelimet antavat osapuolille suosituksia sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanon tehostamiseksi. Suositusten täytäntöönpanoa seurataan kohdennetusti lisäraportoinnin avulla valvontakierrosten välillä. Suosituksiin tulee vastata seuraavalla valvontakierroksella. Lisäksi sopimusvalvontaelimet hyväksyvät kaikille osapuolille yhteisiä yleiskommentteja ja -suosituksia sopimusmääräysten sisällöstä ja soveltamisesta, jotta niiden toimenpiteet sopimusmääräysten osalta olisivat yhdenmukaisia yleissopimuksen velvoitteiden kanssa. Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista käsittelevässä Lanzarote-komiteassa täytäntöönpanoa valvotaan osapuolten vertaisarvioinnin avulla.

Lisäksi ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanoa valvotaan valitusmenettelyjen kautta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot velvoittavat vastaajavaltiota ja ohjaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksen tulkintaa kaikissa sopimusvaltioissa. YK:n keskeisten ihmisoikeussopimusten osalta Suomi on tunnustanut niiden sopimusvalvontaelinten toimivallan käsitellä yksilö- ja valtiovalituksia väitetyistä ihmisoikeuksien loukkauksista sekä myös tiettyjen sopimusvalvontaelinten osalta niiden omasta aloitteesta tapahtuvan tutkintamenettelyn väitetyistä vakavista ja järjestelmällisistä sopimusloukkauksista osapuolen alueella. YK:n sopimusvalvontaelinten ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean ratkaisut eivät ole kansainvälisoikeudellisesti sitovia samalla tavoin kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot.

Sistonen Satu
Ulkomministeriö